

مذاکرات هسته‌ای

زمان تصمیم‌گیری در مورد ایران فرارسیده است

وارد مذاکره شود. البته خلاف آن ثابت شده است. ایران، امسال در شرایطی کارش را آغاز کرد که ذخایر ارزی در اختیارش، تنها 4 میلیارد دلار بود، رئیس‌جمهور آمریکا برای استفاده از ابزار نظامی علیه کشور، اعلام آمادگی کرد و این امکان وجود داشت که شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی^۴، پرونده ایران را به دلیل نقض آن پی‌تی^۵ به شورای امنیت سازمان ملل متحد ارجاع دهد. نکته مهم این است که ایران، تولید اورانیوم با درصد غنای بالا را در اوایل ژانویه آغاز کرده، آن هم به این دلیل که حکومت، اطمینان داشته است که دولت ترامپ، بعد از پایان کارش دیگر توانایی سیاسی برای انجام واکنش نظامی ندارد. اگر فشارهای اقتصادی و سیاسی سال 2020 در 2021 تشدید می‌شد، ایالات متحده به احتمال زیاد، اکنون در حال مذاکره با ایران در مورد یک توافق هسته‌ای جدید بود.

در طول چند هفته آینده، جو بایدن با بزرگ‌ترین تصمیم‌گیران ریاست جمهوری خود در مورد ایران، مواجه خواهد شد. او در نهایت، می‌تواند پاسخ «منفی» بدهد و ائتلافی ایجاد نماید تا تهران را به دلیل فریبکاری و اقدامات غیرمجاز هسته‌ای، بازخواست کند یا می‌تواند در دام ملاحه گرفتار شود و راه نیل به هدفش را - که حصول یک توافق هسته‌ای طولانی‌تر و قوی‌تر در آینده است - به روی خود ببندد. از چند ماه گذشته تاکنون، دولت بایدن بر اساس یک فرضیه غلط عمل می‌کند. این دولت اعتقاد دارد که اگر ایالات متحده فشارهای اقتصادی و سیاسی علیه ایران را کاهش دهد و درعین حال، هرگونه تهدید احتمالی نظامی را نیز منکر شود، ممکن است که تهران، در مورد رسیدن به یک جایگزین برای توافق هسته‌ای ناقص سال 2015 (مشهور به برجام) که دونالد ترامپ^۳ در سال 2018، از آن خارج شد،

ریچارد گلدبرگ^۱ مشاور ارشد در بنیاد دفاع از دموکراسی‌ها به همراه ژاکوب ناگل عضو ارشد بنیاد دفاع از دموکراسی و استاد مدعو دانشکده مهندسی هوافضای تکنیون در مقاله‌ای که در 14 اکتبر 2021 در دیسپچ^۲ منتشر کردند با اشاره به مذاکرات هسته‌ای دروین به دولت بایدن اینگونه پیشنهاد می‌دهند «بازگشت به یک برجام بسیار ناقص و رو به انقضاء یا حتی بدتر، توافق «کم در برابر کم»، هر دو به یک اندازه غیرقابل قبول هستند». و در ادامه از جو بایدن می‌خواهند تا «ائتلافی از کشورهای تشکیل دهنده که مایل به اعمال فشارهای اقتصادی و سیاسی در کنار بازدارندگی نظامی مستمر هستند». تا با این فشارها ایران را مجبور به اجرای ان پی تی و مذاکره در مورد توافقی طولانی‌تر و بهتر از قبل کند. جمهوری اسلامی ایران در هر دو مسیر غنی‌سازی و آمادگی برای ساخت بمب، به جلو پیش می‌رود.

4. International Atomic Energy Agency's (IAEA) Board of Governors
5. Nuclear Non-Proliferation Treaty

3. Trump

1. Richard Goldberg
2. The Dispatch

در 20 ژانویه سال 2021، ملاها امید و عمری دوباره پیدا کردند، زیرا اقدامات ترامپ مبنی بر فشار بیشتر، به دفاع حداکثری بایدن تبدیل شده بود. همچنین، به جای ممانعت رژیم از دسترسی به نقدینگی و پول، بایدن به ایران اجازه داد تا از دارایی‌های مسدود شده‌اش برای بازپرداخت بدهی‌های خارجی استفاده کند و هم‌زمان، متحدان اروپایی خود را نیز از اینکه ایران را به خاطر ادامه امتناع از پذیرش بازرسی‌های آژانس از سایت‌ها و مواد اعلام نشده هسته‌ای محکوم کنند بر حذر داشت. ایران در همین زمان، جو بایدن را از طریق ناآبان منطقه‌ای خود امتحان کرد؛ یعنی به‌وسیله حملات ادامه‌دار به نیروهای آمریکایی در عراق، حملات موشکی و راکتی به اسرائیل و عربستان سعودی و همچنین، حملات به کشتیرانی دریایی. با وجود این، بایدن برخلاف پیشینیان خود - که سپاهیان عامل حملات فوق را مورد هدف قرار داده بودند - اقدام تلافی‌جویانه انجام نداد، حتی بعد از مرگ یک پیمانکار آمریکایی در عراق.

در نهایت، نتیجه چیست؟ تهاجمی‌ترین توسعه در برنامه غنی‌سازی اورانیوم ایران تا به امروز، بی‌پروترین اعمال محدودیت بر بازرسی‌های آژانس در تاریخ ایران و روی کار آمدن یک دولت تندرو

در این کشور بوده که مصمم است، به یک مبنای هسته‌ای جدید برای مذاکرات آینده پایبند باشد. جو بایدن به ایران اجازه داد تا در عرض چند ماه ورق را برگرداند و از رژیمی که روزه‌روز بیشتر کنترل و محدود می‌شد و در آستانه فروپاشی اقتصادی بود، به حکومتی تبدیل شود که روزه‌روز بیشتر به خود، اتکا پیدا می‌کند، به شکلی که فقط چند گام تا به دست آوردن توانایی گریز هسته‌ای فاصله دارد. حکومت حتی می‌تواند، خطرناک‌تر از این هم بشود؛ یک «اقدام مخفیانه» که بر اساس آن، ایران از تأسیسات سری و سانتریفیوژهای پیشرفته برای مقاصد تسلیحاتی استفاده می‌کند. در واقع، ایران در حال عملیاتی کردن سانتریفیوژهای پیشرفته، غنی‌سازی اورانیوم تا سطح 60 درصد - که کمی با رسیدن به مواد شکافت پذیر هسته‌ای (شکافا) لازم برای ساخت بمب فاصله دارد - و کار بر روی تکنولوژی اورانیوم فلزی است. این کشور در حوزه غنی‌سازی و همچنین ساخت بمب، در حال پیشرفت است. ایران از پاسخ به سؤالات آژانس در مورد مواد هسته‌ای کشف شده توسط این نهاد، حداقل در سه منطقه‌ای که قبلاً به صورت رسمی اعلام نشده بود و همچنین، چرایی آگاه‌نساختن آژانس از وجود این اماکن امتناع می‌ورزد. همچنین، این کشور از تحویل تصاویر ضبط شده توسط

دوربین‌های آژانس در سایت‌های هسته‌ای که خود وجود آن‌ها را اعلام کرده، طفره رفته و بازرسی بازرسان آژانس را نیز محدود ساخته است. حکومت ایران نه تنها در موقعیت عدم اجرای تعهدات برجامی خود قرار دارد، بلکه در معرض نقض اساسی تعهدات اصلی خود در معاهده ان پی تی نیز است. از زمان آغاز ریاست جمهوری جو بایدن، شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی سه جلسه برگزار کرده است. قبل از هر نشست و علی‌رغم گزارش‌های تند دبیرکل آژانس، دولت آمریکا با هرگونه تلاش دیپلماتیک برای محکوم کردن ایران به دلیل عدم همکاری با آژانس و عدم پایبندی به ان پی تی، مخالفت نموده است. بعد از هر جلسه، ایران رفتارهای خطرآفرین هسته‌ای خود را تسریع بخشیده و محدودیت‌های بیشتری برای دسترسی آژانس و همکاری با بازرسی، وضع کرده است. تنها چند روز بعد از جلسه ماه سپتامبر، ایران دسترسی آژانس به یک سایت هسته‌ای دیگر (مرکز مونتاژ سانتریفیوژ در کرج) را قطع کرد، با اینکه چند روز قبل از جلسه، حکومت چنین دسترسی‌هایی را پذیرفته بود. اگر جامعه جهانی نیازمند یک یادآور بیشتر باشد، آن هم برای اینکه بفهمد فشار و نه مماشات، تنها راه اثبات شده برای پیروزی در مذاکره با ایران بوده، داستان کرج کافی است. در حالی که

ایران، رابرت مالی^۲ یا حتی شاید وزیر امور خارجه آنتونی بلینکن^۳ که به دنبال هربانه‌ای برای ادامه یافتن سیاست فعلی هستند. مالی احتمالاً با همکاری روسیه، چین و برخی مقامات سیاسی اروپایی -که خواهان حفظ چارچوب قبلی برجام به هر قیمتی هستند- می‌تواند، هماهنگی‌های لازم برای برگزاری دور بعدی مذاکرات غیرمستقیم ایران و آمریکا را چند روز قبل از نشست فصلی ماه نوامبر شورای حکام انجام دهد. حتی اگر نمایندگان ایران به طرف مقابل، تنها لب‌خند بزنند، چه رسد به اینکه طرحی را

را برگرداند. با همکاری متحدان آمریکا در اروپا، دولت بایدن باید خواستار برگزاری نشست فوری شورای حکام آژانس (قبل از جلسه ماه نوامبر) شود تا در آن، ایران به دلیل اقدامات متعدد غیرمجاز مؤاخذه گردد. بلافاصله بعد از این کار، باید قطع‌نامه‌ای در جلسه بعدی تصویب شود که براساس آن، ایران نه تنها به دلیل افزایش سطح غنی‌سازی و محدود ساختن دسترسی بازرسان بلکه به دلیل عدم پایبندی به بازرسی پادمانی -که سه سال از آن می‌گذرد- محکوم گردد. بدون شک دیدگاه‌هایی در دولت بایدن نسبت به این مسئله، شنیده خواهد شد، از جمله نماینده ویژه آمریکا در امور

نگاه جهان به آخرین نشست سال شورای حکام آژانس است که در نوامبر برگزار می‌شود، اعتبار آن پی‌تی و این نهاد در کنار دبیر کل آن یعنی رافائل گروسی^۱، به شدت محل تردید است؛ نکته‌ای که دموکرات‌ها و جمهوری خواهان کنگره آمریکا در سفر هفته آینده گروسی به این کشور، باید با وی در میان گذاشته و در مورد آن گفتگو کنند.

اگر بایدن اشتباهی مشابه را برای چهارمین بار مرتکب شود، به تنهایی مسئول اتفاقات آینده خواهد بود؛ چراغ سبزی برای افزایش تنش‌های هسته‌ای در سال 2022. اکنون نوبت رئیس‌جمهور است تا ورق

2. Robert Malley
3. Antony Blinken

1. Rafael Grossi

جذاب و خوب به نظر برسد اما زمانی که سروکار ما با حکومتی باشد که تخصص آن، کنار آمدن با منابع مالی محدود است، رفع برخی از تحریم‌ها، درست همان خروجی است که مالاها به دنبالش هستند. در واقع، این کار به آن‌ها اجازه می‌دهد تا حمایت خود از تروریسم در سرتاسر جهان را ادامه داده و پیشرفت‌های هسته‌ای شان را به عنوان یک مبنای مذاکرات هسته‌ای آتی حفظ کنند. همان‌گونه که در سال 2013 مشاهده کردیم، یک توافق موقت که باعث لغوبرخی از تحریم‌ها شده و کل اهرم فشار و نفوذ آمریکا را از بین ببرد که در

و مشاوران ارشد او باید بدانند که بعد از بیش از هشت ماه هدر دادن ظرفیت اهرم فشار اقتصادی آمریکا و اجازه دادن به ایران برای افزایش گسترده قدرت هسته‌ای، پیشنهاد رابرت مالی نه راه به برجام می‌برد و نه موجب تحقق یک توافق طولانی‌تر و محکم‌تری شود. بلکه در عوض، به نقطه‌ای به مراتب بدتر، منتهی خواهد شد؛ مفهوم به اصطلاح «کم در برابر کم» که آمریکا بر اساس آن، «بخشی» از تحریم‌ها را در برابر امتیازات هسته‌ای «محدودی» که ایران می‌دهد، لغو می‌کند. «لغو بخشی از تحریم‌ها» در برابر «برداشتن چند گام هسته‌ای»، ممکن است

مطرح کنند که خواسته‌های بایدن را کاملاً تأمین نکند، مالی همچنان خواستار عدم اعمال هرگونه فشار سیاسی بیشتر خواهد بود. دام بالقوه دیگر؛ ایران می‌تواند اجازه دسترسی به سایت هسته‌ای کرج را تنها کمی قبل از نشست ماه نوامبر بدهد که این کار به رابرت مالی و دیگران، فرصتی می‌دهد تا مدعی دستیابی و اشنگتن به پیشرفت در مسئله هسته‌ای ایران شوند، حتی اگر اجازه دسترسی به سایت کرج، صرفاً ترفندی باشد که تهران برای مشغول ساختن ذهن دیگران از فعالیت‌های مخرب مخفیانه خود، مطرح کرده است. جو بایدن

بسیار زیادی دارد که بگوید، جایگاه رهبری ایالات متحده در سازمان‌های چندملیتی مانند آژانس بین‌المللی انرژی اتمی «بازگشته است». نگاه جهانیان در هفته‌های پیش رو به وین خواهد بود تا ببینند، آیا چنین ادعایی درست است یا خیر.

بوده است- وادار کند. چین و روسیه در طول مسیر، خرده خواهند گرفت. بگذارید این کار را انجام بدهند، آن‌ها قدرت این را ندارند که مانع ایجاد اتحادی دیپلماتیک شوند که از ایالات متحده، هم‌پیمانان او در فرا اقیانوس اطلس و فرا اقیانوس آرام و همچنین، متحدان اصلی اش در خاورمیانه، تشکیل شده است. پکن و مسکو، هیچ‌کدام قادر نیستند جلوی پرونده هسته‌ای را که آژانس به شورای امنیت ارسال کرده است، بگیرند و همچنین، نمی‌توانند مانع بازگشت سریع تحریم‌های سازمان ملل شوند. دولت جو بایدن، علاقه

ایران، به یک توافق نهایی ناقص منتهی خواهد شد. وضعیت کنونی ناپایدار است اما بازگشت به یک برجام بسیار ناقص و رو به انقضاء یا حتی بدتر، توافق «کم در برابر کم»، هر دو به یک اندازه غیرقابل قبول هستند. جو بایدن تنها یک انتخاب خوب دارد؛ ائتلافی از کشورهایی تشکیل دهد که مایل به اعمال فشارهای اقتصادی و سیاسی در کنار بازدارندگی نظامی مستمر هستند تا بدین ترتیب، ایران را به رعایت معاهده ان پی تی و مذاکره در مورد توافقی طولانی‌تر و محکم‌تر - که همواره آقای بایدن به دنبال آن

۱. منبع

<https://www.fdd.org/analysis/2021/10/14/its-decision-time-on-iran/>

